

Formatief handelen implementeren op je eigen school

Blanca Wilde en Valentina Devid

**TOETS
REVOLUTIE**

Docent Spaans en
Taalverwervingsexpert
MVT

Afdelingsleider

Trainer en adviseur

DOELEN VOOR DEZE SESSIE

- Ik weet met welke elementen ik rekening moet houden bij **duurzame implementatie** van formatief handelen.
- Ik maak kennis met de **zes bouwstenen** voor structurele **groei** en **verandering**.
- Ik krijg inzicht en kennis om een **eerste (vervolg)stap** op mijn school te kunnen zetten.

**“You can lead a horse to water,
but you can't make him drink”**

In breakout rooms

Opdracht 1.

**WAT IS VOOR JOU EEN VOORBEELD VAN EEN
SUCCESVOLLE DAN WEL MISLUKTE
IMPLEMENTATIE IN JOUW SCHOOL/OPLEIDING EN
WAT WAS DE BELANGRIJKSTE FACTOR DIE HET
TOT EEN SUCCES DAN WEL MISLUKKING MAAKTE**

Workshop Implementatie Formatief Evalueren #1

Opdracht 1

Padlet • blanca wilde lopez

Ervaringen uit de praktijk

<https://padlet.com/BlancaWildeLopez/opdracht1implementatie1>

Opdracht 3

menti.com

Voting

Opdracht 5

Padlet • blanca wilde lopez

Opdracht 5 Workshop Implementatie

<https://padlet.com/BlancaWildeLopez/opdracht5ronde1>

Opdracht 2

Padlet • blanca wilde lopez

Waarom formatief handelen?

<https://padlet.com/BlancaWildeLopez/opdracht2ronde1>

Opdracht 4

menti.com

Voting

<https://www.menti.com/z5omho19uf>

Opdracht 6

Padlet • blanca wilde lopez

Opdracht 6 Welke stap/stappen denk jij te kunnen zetten in het kader van de implementatie van FH?

<https://padlet.com/BlancaWildeLopez>

Opdracht 2.

WAAROM FORMATIEF HANDELEN?

1. Waarom wil je beginnen met formatief handelen?
2. Wat gaat het jouw/jullie leerlingen/studenten opleveren?
3. Welk probleem gaat het oplossen?

Workshop Implementatie Formatief Evalueren #1

Opdracht 1

Padlet • blanca wilde lopez

Ervaringen uit de praktijk

<https://padlet.com/BlancaWildeLopez/opdracht1implementatie1>

Opdracht 3

menti.com

Voting

Opdracht 5

Padlet • blanca wilde lopez

Opdracht 5 Workshop Implementatie

<https://padlet.com/BlancaWildeLopez/opdracht5ronde1>

Opdracht 2

Padlet • blanca wilde lopez

Waarom formatief handelen?

<https://padlet.com/BlancaWildeLopez/opdracht2ronde1>

Opdracht 4

menti.com

Voting

<https://www.menti.com/z5omho19uf>

Opdracht 6

Padlet • blanca wilde lopez

Opdracht 6 Welke stap/stappen denk jij te kunnen zetten in het kader van de implementatie van FH?

<https://padlet.com/BlancaWildeLopez>

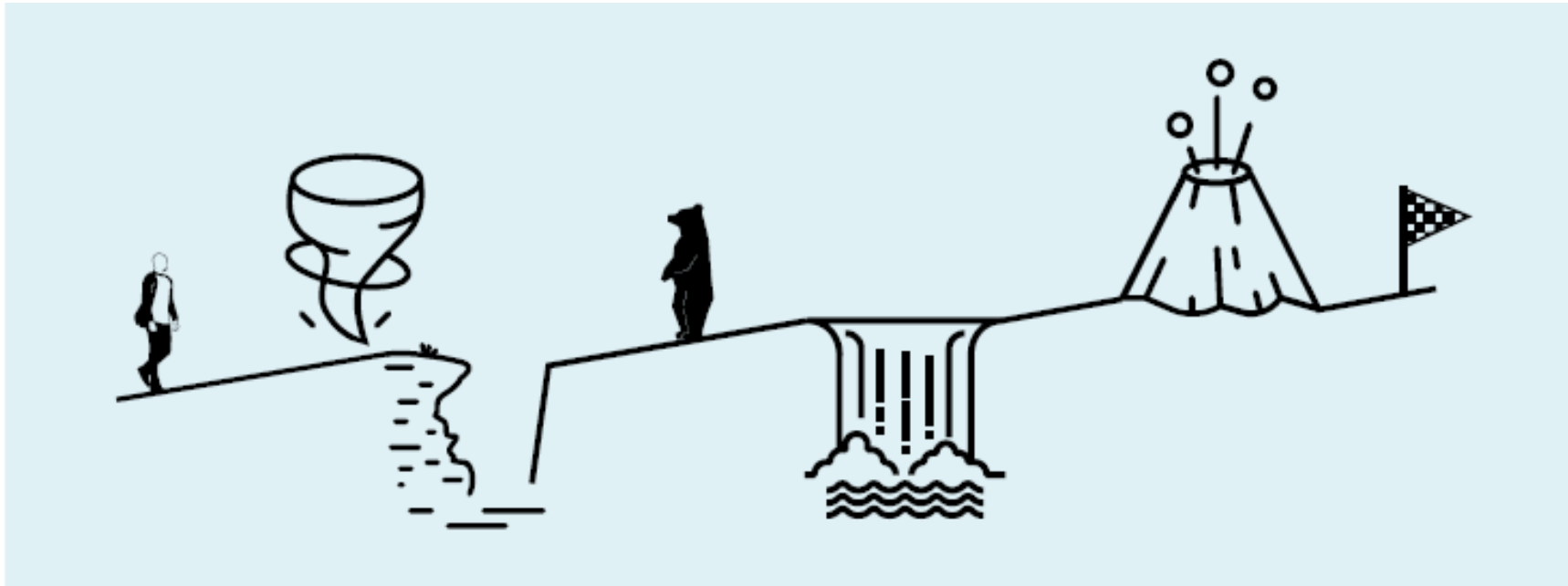
IMPLEMENTEREN VAN **FORMATIEF HANDELEN**

Wat verstaan we onder
implementeren?

Wat verstaan we onder
formatief handelen?

Implementeren is het **PROCES** van het

- **invoeren** van de **beoogde verandering** [formatief handelen]
- op een zodanige wijze dat de verandering **in de praktijk** [de school] **effectief** toegepast kan worden
- waarbij **mensen** [MT, docenten, leerlingen] **denken en handelen**
- conform de **bedoelingen** [aan jullie 😊] van de verandering
- de implementatie is pas echt **gerealiseerd**, als op **alle aspecten** van de organisatie de beoogde **blijvende** veranderingen zijn **geïnternaliseerd** [formatief handelen is geen eendags]

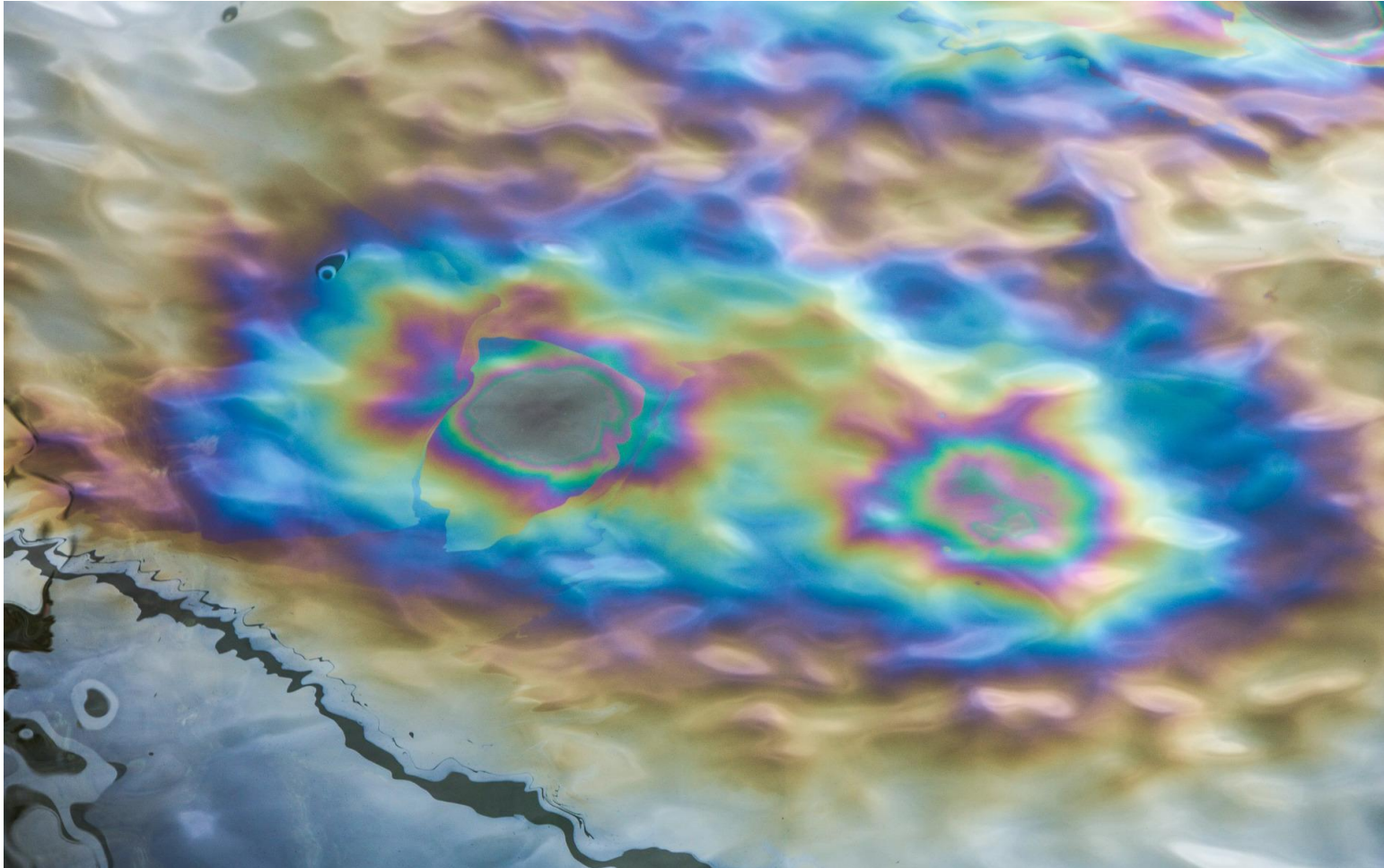

CASUS 1

BOTTOM-UP VERANDEREN

DE OLIEVLEK

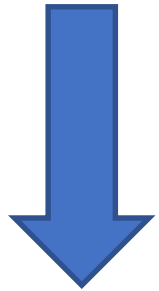

BRUGKLAS

**Alle tweede
havo/vwo**

**Derde klassen
Alleen vwo**

**Bovenbouw
mavo/havo/
vwo**

Vaste groep
docenten
Vakoverstijgend
a.d.h.v.
projecten

Didactiek stond
centraal
Leernetwerk FE
vakoverstijgend

Enkele
docenten
betrokken
(talen,
biologie,
geschiedenis)

Een paar
docenten
Spaans
Engels
Nederlands
Geschiedenis

De aanpak

Maandelijkse bijeenkomsten van de mini FE-netwerken.

Samen concept verhelderd en doelen gesteld.

20 taakuren p.p.

Implementatieplan opgesteld (op basis van behoefte)

Intervisie aan de hand van de 5 fasen

Lesbezoeken

Buddy's: samen ontwikkelen en leren

SLO – leernetwerk: professionele ondersteuning op vakgebied

Speciale ouderavonden (2)

Appgroep: successen delen, vragen stellen, hulp inroepen.

De kern van ons onderwijsconcept

- ↳ **Kerncurriculum** *kerndoelen en eindtermen*
 - ↳ **Wereld** *betekenisvol, projectonderwijs, internationalisering*
 - ↳ **Persoonlijke Ontwikkeling** *persoonsvorming, (leer)vaardigheden, talent*
-
- ↳ Individuele leerling benadering
 - ↳ Samenhang binnen de school
 - ↳ Kracht van de docent

De aanpak

Vanuit visie werken

Gericht op didactiek – kwaliteit van de lessen

Werkgroep Formatief Handelen

Leernetwerk SLO

Urgentiebesef door Corona en brede brugklas

Gericht op ontwikkeling i.p.v. cijfers.

Perspectief:

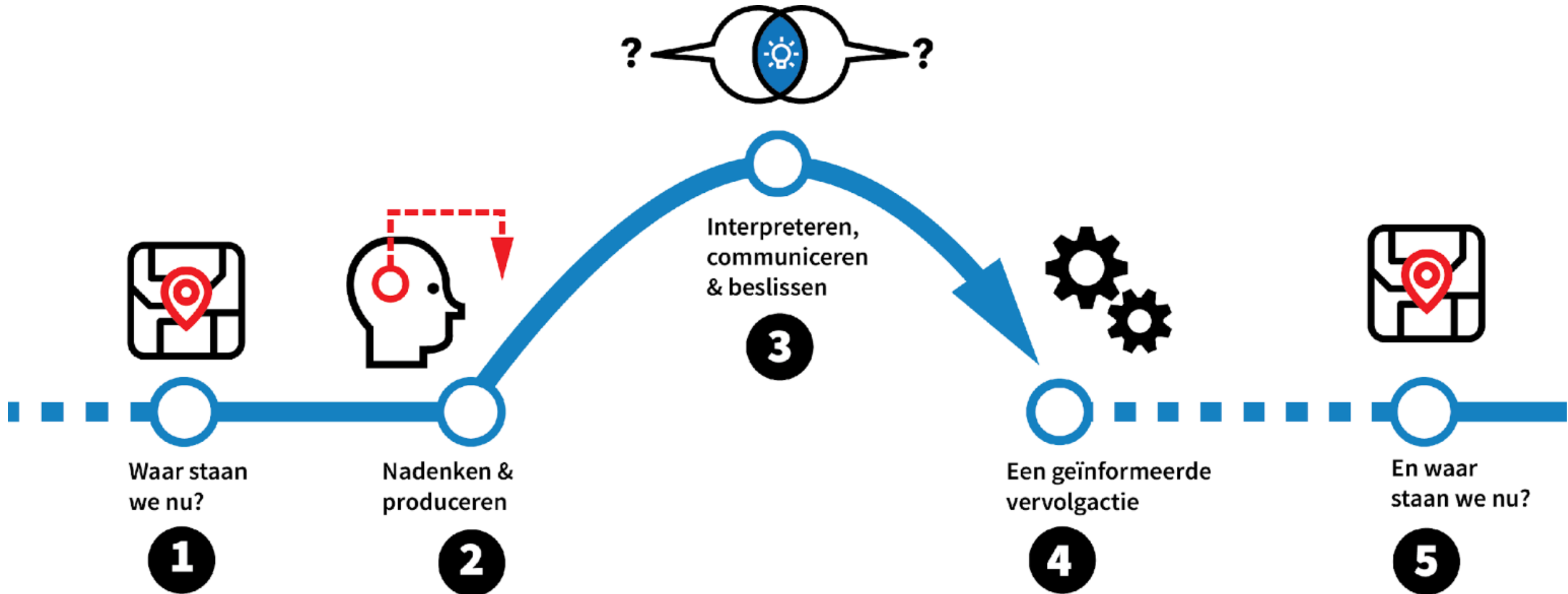
- Starten in de brede brugklas
- 3^e klassen in pilot doen ook mee
- Professionalisering docenten
- Werken aan verankering van het concept
- Ouders meenemen
- Curriculum herziening
- Vakoverstijgend m.n. PBL (project based learning).

Randvoorwaarden?

- ✓ Ruimte om te experimenteren
- ✓ Fouten mogen maken & herstellen
- ✓ Gedeelde visie, normen, doelen en verwachtingen
- ✓ Staan schoolleiders achter de plannen → het stimuleren & faciliteren van professionaliteit
- ✓ Nadenken over: taken en verantwoordelijkheden van diverse betrokkenen

**MAAR NU EVEN TERUG NAAR DE
COMPLEXITEIT VAN SUCCESVOLLE
IMPLEMENTEREN....**

Voor meer uitleg zie <https://toetsrevolutie.nl/?p=1869><https://toetsrevolutie.nl/?p=1869>

Opdracht 3.

WELK VAN DE VOLGENDE EMOTIES ZIE JE **HET MEEST IN JOUW WERKCONTEXT ALS HET GAAT OM VERANDERINGEN?**

- Frustratie
- Chaos
- Onzekerheid
- Nutteloosheid
- Weerstand
- Verwarring

Workshop Implementatie Formatief Evalueren #1

Opdracht 1

Padlet • blanca wilde lopez

Ervaringen uit de praktijk

<https://padlet.com/BlancaWildeLopez/opdracht1implementatie1>

Opdracht 3

menti.com

Voting

Opdracht 5

Padlet • blanca wilde lopez

Opdracht 5 Workshop Implementatie

<https://padlet.com/BlancaWildeLopez/opdracht5ronde1>

Opdracht 2

Padlet • blanca wilde lopez

Waarom formatief handelen?

<https://padlet.com/BlancaWildeLopez/opdracht2ronde1>

Opdracht 4

menti.com

Voting

<https://www.menti.com/z5omho19uf>

Opdracht 6

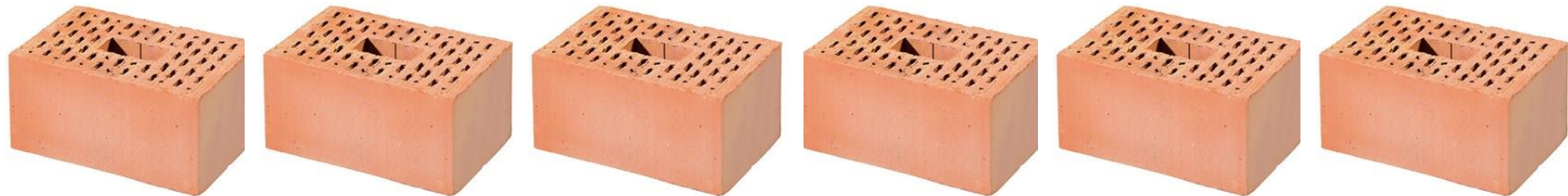

Padlet • blanca wilde lopez

Opdracht 6 Welke stap/stappen denk jij te kunnen zetten in het kader van de implementatie van FH?

<https://padlet.com/BlancaWildeLopez>

ZES BOUWSTENEN VOOR HET KOMEN TOT STRUCTURELE GROEI EN VERANDERING

1. VISIE EN DOELEN

Wat willen we met onze school/opleiding met formatief handelen bereiken en waarom willen we dat (toekomstbeeld)?

ONTWERP EEN KENNISRIJK CURRICULUM ALS BASIS VOOR DIDACTIEK

Kennis, vaardigheden en ervaringen bouwen systematisch voort op eerder opgedane kennis, vaardigheden en ervaringen

Wat kan een leerling of student straks? Hoe ziet dat eruit, hoe klinkt dat? Verzamel voorbeelden van goede en minder goede prestaties

Breng in kaart hoe te leren kennis, vaardigheden en ervaringen samenhangen. Wat vormt voorkennis, voor wat? Wat zijn de hoofdoelen binnen een module, hoofdstuk, de te behandelen inhoud?

Stel lange, spiraalvormige leerlijnen op. Feedback op welke vaardigheid of houding komt later weer eens van pas?

Je kan niet alle kennis landurig onderhouden. Maak keuzes. Welke kennis, vaardigheden & ervaringen zijn het aller-, allerbelangrijkst?

MAAK TOETSING DIENEND AAN HET ONDERWIJS

Span je voortdurend in om doelen, activiteiten en toetsing op elkaar af te stemmen

Maak een selectie binnen alle kennis, vaardigheden en ervaringen. Welke informatie heb je nodig om een uitspraak over de voortgang te doen?

Werk aan een rijk beeld van wat de leerling of student moet kunnen laten zien. Welke kennis, vaardigheden en ervaringen komen daarin geïntegreerd aan bod? Wat is echt begrip?

Toetsprogramma's beogen een vraag te beantwoorden. Bijv. 'Is deze student een goede beroeps-beoefenaar?' Welke vraag staat centraal in jullie toetsprogramma? Welke informatie heb je daarvoor nodig?

DIDACTIEK

TOETSING

VOORAF

WAT

WAAROM

WANNEER

HOE

PAS
OP

KWALITEITSBESEF BIJBRENGEN

Zorgen dat iedereen het doel helder voor ogen heeft en beter feedback geeft en benut

Zo vroeg mogelijk in een leerproces

Toon (contrasterende) voorbeelden van leerlingen- / studenten-werk

Voer met de klas een dialoog over deze voorbeelden

Stel samen criteria of een (eenvoudige) rubric op

Gebruik voorbeelden en dialoog om vooraf vastgestelde criteria of een rubric te verhelderen

Verwijs tijdens het leerproces steeds naar de voorbeelden en de criteria

Getoonde voorbeelden moeten wel haalbaar lijken en zijn. Pak indien nodig minder omvattende voorbeelden

FORMATIEF HANDELEN

Waar staan we in het leerproces, en wat staat ons nu te doen?

Zo vaak als mogelijk en zinnig tijdens het leerproces

Stel vragen waarbij iedere leerling gedwongen wordt tot nadenken (en terughalen)

Gebruik kleine, snelle activiteiten

Zorg dat je antwoorden snel (bijv. binnen 30 seconden) kunt interpreteren

De informatie leidt ter plekke of uiterlijk de volgende les tot een vervolgstap

Controleer met een vervolgvraag of de vervolgoactiviteit verbetering heeft opgeleverd

Gebruik om voorkennis te activeren, of om vaardigheden goed aan te leren

Voorkom nakijken & administratie; je verzamelt informatie om te kunnen handelen. De antwoorden zijn daarom ook anders dan voor beoordelende toetsing.

TRANSFORMATIEVE FEEDBACK

Feedback om de leerling of student te verbeteren

In de beginfase van een leerproces frequenter

Goede feedback is niet perfect, maar goed genoeg: geef genoeg voor leerling of student om tot actie te komen, maar laat denkwerk over

Geef feedback aan de hand van criteria of een feedbacklegenda

Werk feedback niet helemaal uit, maar geef bijvoorbeeld audiofeedback (via bijv. Mote) of klassikale feedback

Feedback moet ergens landen. Geef ze een vervolgoopdracht met verwerkingstijd

Laat leerlingen of studenten zichzelf of elkaar evalueren aan de hand van criteria, voordat zij ze feedback geeft

Doe zelf niet teveel; het zweert moet op de juiste rug staan!

HERHAALDELIJK TERUGHALEN

Zorgen dat de lesstof beter blijft hangen

Minimaal eens per week. Liefst elke les

Stel vragen om het testeffect te benutten

Laat leerlingen of student hun eigen werk nakijken

Ontwerp een rooster waarin je oude lesstof met grotere tussenpozen terugvraagt

Varieer in de onderwerpen die teruggehaald worden

Benut terughalen eventueel om schrijfvaardigheden te verbeteren

Laat leerlingen en studenten met elkaar terughalen

Gamificeer om de herhaling aantrekkelijker te maken

Voorkom nakijken & administratie; het gaat om de act van het terughalen, en het regelmatig herhalen hiervan

BEOORDELINGS-TOETS

Beoordelen wat er tot nu toe geleerd is

Eens per twee maanden. Minder vaak mag ook

Gebruik voor grotere hoeveelheden kennis en vaardigheden

Koppel doel en vorm. Wat moeten leerlingen aantonen, en wat is de beste manier om dit inzichtelijk te maken?

Toets alleen het allerbelangrijkste

Beoordelingstoetsen zouden moeten zijn als afzwemmen. Een feestje, zonder verrassende uitkomsten

Betrek niet alleen nieuwe stof in een beoordelingstoets, maar ook eerder opgestoken kennis en vaardigheden

Gebruik de resultaten ook om je onderwijs te evalueren en te verbeteren

Beperk tot een minimum om negatieve effecten op motivatie, gehanteerde leerstrategieën en een versmalling van je onderwijs te voorkomen. De inspanning van de leerling moet niet alleen voor de toets zijn

BEOORDELINGS-PRODUCT

Holistische beoordelingen die de motivatie bevorderen

Geef leerlingen en studenten ruim de tijd om een product te maken

Baseer je op het curriculumprincipe van Grote Ideeën

Denk aan grote, authentieke, open-einde-opdrachten

Laat ruimte voor de interesse van de leerling of student

Hanteer een opzet van concept-revisie-eindproduct

Zet kwaliteitsbesef bijbrengen zo vroeg mogelijk in

Vermeng docenten-, leerlingen/ studenten- en zelfevaluatie in het proces waarin gewerkt wordt aan het product

Sluit het proces feestelijk af met een publieke presentatie of tentoonstelling van de opgeleverde producten

Verzeker je ervan dat leerlingen en studenten van tevoren beschikken over voldoende kennis en vaardigheden. Zorg voor veel tijd, maar hanteer ook een strak tijdsplan

ZWAARWEGENDE BESLISSINGEN

Beslissingen nemen op basis van een variëteit aan bronnen (de confetti-methode)

Deze type beslissingen neem je maximaal eens per jaar aan het einde van een schooljaar

Verzamel in een periode voldoende informatie om een betrouwbaar en valide beslissing te kunnen nemen

Verzamel deze informatie vanuit de beoordelingstoetsen en -producten.

Bied leerlingen en ouders, of studenten informatieve rapportages over behaalde doelen, prestaties, ontwikkeling t.o.v. zichzelf en aandachtspunten voor de toekomst

Evalueer je toetsbeleid en de daaruit leidende beslissingen regelmatig in termen van (on)gewenste uitkomsten

Zorg dat de route naar de beslissing ertoe bijdraagt dat de beslissing geen verrassing meer is.

Vermijd het nemen van dit type beslissingen op basis van betekenisarme informatie zoals cijfergemiddeldes

Waarom willen wij veranderen/verbeteren?

- Kritische blik op hoeveelheid toetsen (ook na VMBO Maastricht)
- Gebrek aan intrinsieke motivatie bij leerlingen
- Tegenvallende prestaties
- Bijdragen aan zelfregulatie van leerlingen/ meer verantwoordelijkheid bij leerlingen

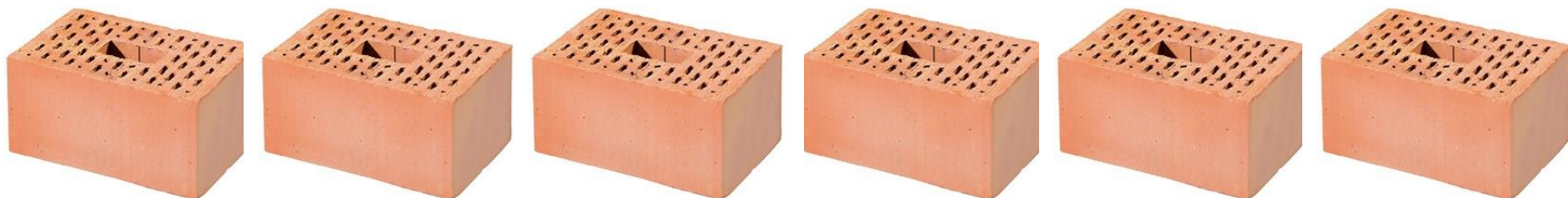
2. STRUCTUUR

Welke werkprocessen richten we in om onze visie en doelen ten aanzien van formatief handelen te realiseren en wie heeft welke verantwoordelijkheid op welk moment?

- Wat vraagt formatief handelen van de wijze waarom het **curriculum** wordt ingericht?
- Wat vraagt formatief handelen aan bijvoorbeeld roostering, planning etc.?

DE PRAKTIJK

- Ritmiek: 1 X per maand
- Begeleiding & intervisie
- Implementatieplan als concrete houvast
- Duidelijke leiding, rollen en verantwoordelijkheden
- Klein beginnen

3. CULTUUR

Op basis van welke gedeelde kernwaarden werken wij aan onze visie ten aanzien van formatief handelen?

Hebben wij een professionele cultuur?

- Wat vinden wij belangrijke **waarden** als het gaat om onderwijs en het creëren van een veilige **leeromgeving** voor formatief handelen?
- Wat vinden wij belangrijke **waarden** als het gaat om onderwijs en het creëren van een veilige **werkomgeving** voor formatief handelen?

Gedragsskenmerken in een niet-professionele cultuur	Gedragsskenmerken in een professionele cultuur
Over elkaar praten (roddelen)	Met elkaar praten (in plaats van over elkaar)
Mopperen	Elkaar aanspreken (met behoud van relatie)
Conflicten sluimeren en/of escaleren	Op constructieve wijze omgaan met conflicten
De uitspraak 'Ik voel me hier niet veilig'	De uitspraak: 'Ik mag hier zijn wie ik ben'
Pamperen	Het geven van opbouwende kritiek en het noemen van verbeterpunten
Verantwoordelijkheden afschuiven en/of ontlopen	Verantwoordelijkheid nemen voor eigen gedrag en de effecten hiervan op anderen
Buitensluitingen	Iedereen hoort erbij
Kenmerken van de Dramadriehoek: aanklaaggedrag, slachtoffergedrag, reddersgedrag	Kenmerken van de Winnaarsdriehoek: grenzen aangeven, kwetsbaarheid tonen, elkaar ondersteunen
Passief gedrag en miskenningen	Actief en proactief handelen
Emotioneel worden	Op gezonde wijze hanteren van gevoelens
Gedrag voortkomend uit oud zeer	Gedrag passend in actuele situatie

Henk Galenkamp en Jeannette Schut

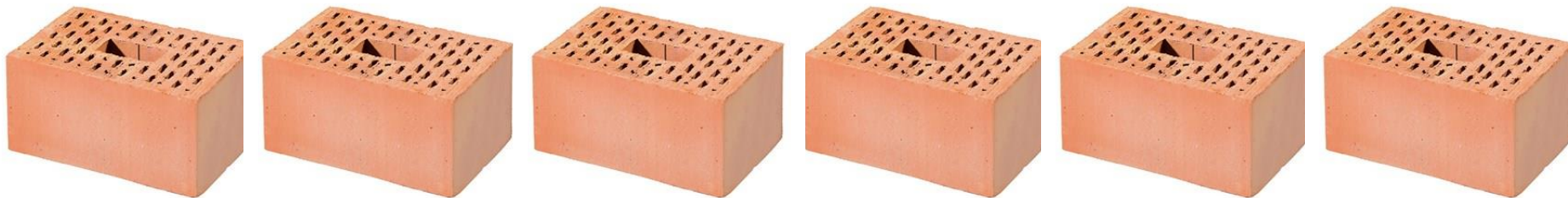
Handboek professionele schoolcultuur

Focus op koers en gedrag

DE PRAKTIJK

- Successen delen (appgroep, bijeenkomsten, enz.)
- Kleine stappen of grote stappen?

4. MENSEN

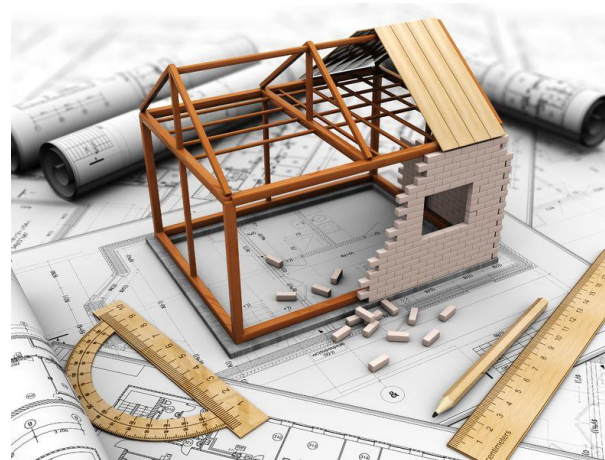
Welke kennis en vaardigheden verwachten we van onze betrokkenen en hoe ontwikkelen we deze?

- Welke **kennis over formatief handelen** is er nu in huis en hoe komen we daar achter?
- Wat gaan we doen om **kennishiaten** aan te pakken?
- Hoe **waarderen** we zowel de aanwezige als nog niet aanwezige kennis?
- Hoe houden we zicht op de **kennisontwikkeling als school** en de **kennisontwikkeling van individuele medewerkers**?

DRIE DESKUNDIGHEDEN NODIG

inhoudsdeskundigheid

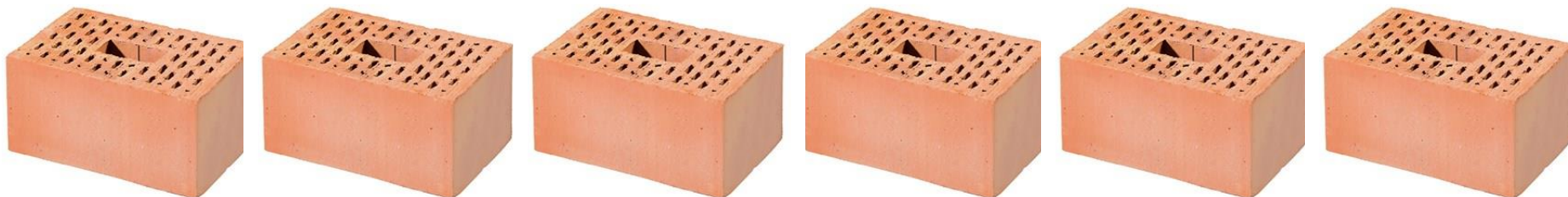
ontwerpdeskundigheid

leren en werken als
team

DE PRAKTIJK

- Ambassadeurs creëren (ook verantwoordelijk maken)
- Interne & externe expertise
- Buddy – samen ontwikkelen, samen leren
- Experts door de hele school, kennis en ervaringen delen.
- Zichtbaarheid creëren.

5. MIDDELEN

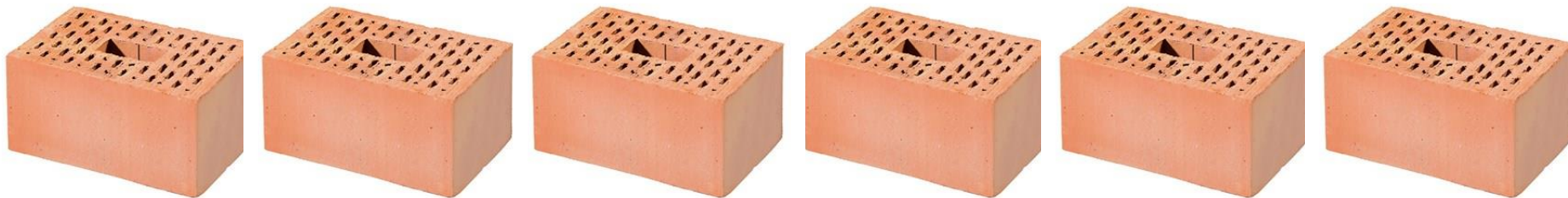
Hebben we alle middelen in huis om onze visie en doelen ten aanzien van formatief handelen te bereiken?

- Welke **tijd** is nodig om met formatief handelen aan de slag te gaan?
- Kost formatief handelen ons extra **geld of juist minder**?
- Welke **(digitale) materialen of instrumenten** zijn nodig?

DE PRAKTIJK

- **Facilitering**

- Taakuren
- Tools
- Scholing en bijeenkomsten

6. RESULTATEN

Wat leveren de werkzaamheden die wij ten aanzien van formatief evalueren op en wie bepaalt het belang van deze resultaten?

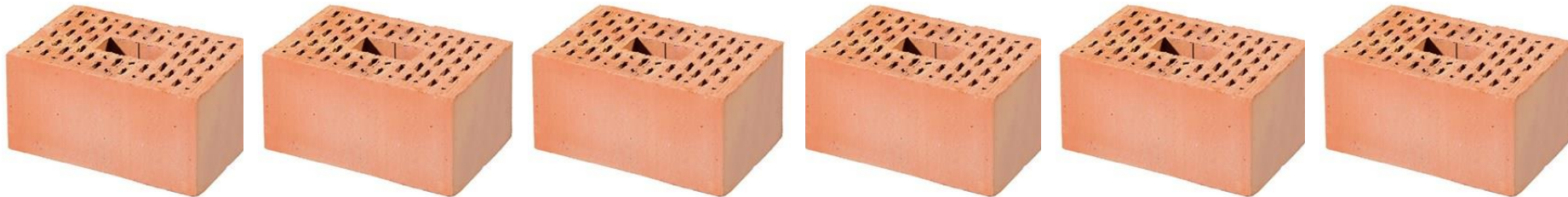
- wat zijn de observeerbare resultaten van formatief handelen (**producten, gedrag**)?
- welke **effecten** beogen wij als school met formatief evalueren?

Dus:

waaraan zie je dat we uiting hebben gegeven aan onze visie en doelen?

DE PRAKTIJK

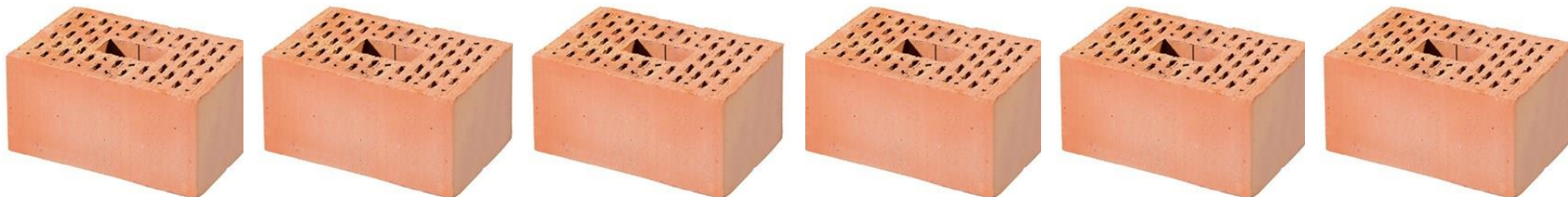
- **Stakeholders** (ouderavonden, directie)
- Leerlingen een stem geven
- Lesbezoeken (bij elkaar)
- Collegiale visitaties door andere scholen.

Opdracht 4.

**WAAR LIGGEN IN JOUW PRAKTIJK DENK JIJ
NOG KANSEN OM TE VERSTERKEN?**

Workshop Implementatie Formatief Evalueren #1

Opdracht 1

Padlet • blanca wilde lopez

Ervaringen uit de praktijk

<https://padlet.com/BlancaWildeLopez/opdracht1implementatie1>

Opdracht 3

menti.com

Voting

Opdracht 5

Padlet • blanca wilde lopez

Opdracht 5 Workshop Implementatie

<https://padlet.com/BlancaWildeLopez/opdracht5ronde1>

Opdracht 2

Padlet • blanca wilde lopez

Waarom formatief handelen?

<https://padlet.com/BlancaWildeLopez/opdracht2ronde1>

Opdracht 4

menti.com

Voting

<https://www.menti.com/z5omho19uf>

Opdracht 6

Padlet • blanca wilde lopez

Opdracht 6 Welke stap/stappen denk jij te kunnen zetten in het kader van de implementatie van FH?

<https://padlet.com/BlancaWildeLopez>

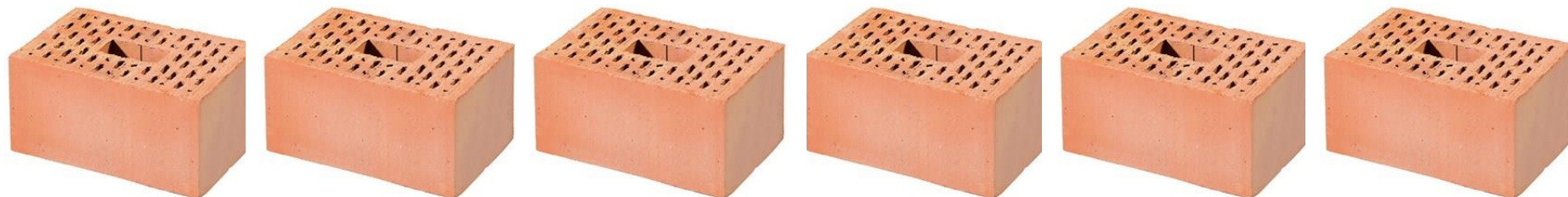
WELKE STAPPEN ZIJN GOED OM TE ZETTEN IN EEN IMPLEMENTATIEPROCES?

Opdracht 4.

WAAR LIGGEN DENK JIJ NOG KANSEN OM TE VERSTERKEN?

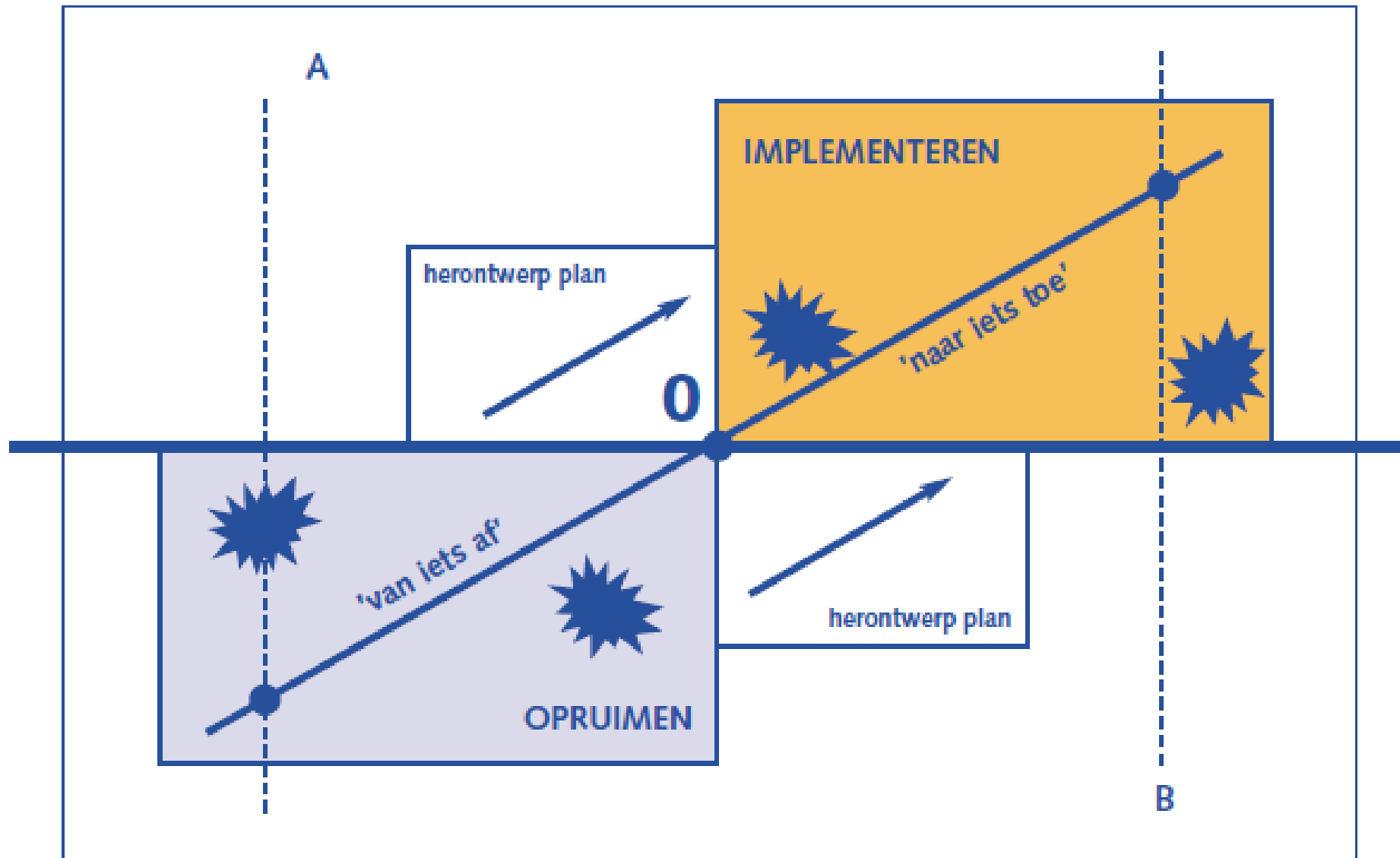
start waar je staat...met je voeten in de klei

Stap 1. Opruimen

Marie Kondo je curriculum!

Opdracht 5

**WAAR ZOU JIJ ERMEE WILLEN STOPPEN/OPRUIMEN IN
HET KADER VAN DE IMPLEMENTATIE VAN FORMATIEF
HANDELEN?**

Workshop Implementatie Formatief Evalueren #1

Opdracht 1

Padlet • blanca wilde lopez

Ervaringen uit de praktijk

<https://padlet.com/BlancaWildeLopez/opdracht1implementatie1>

Opdracht 3

menti.com

Voting

Opdracht 5

Padlet • blanca wilde lopez

Opdracht 5 Workshop Implementatie

<https://padlet.com/BlancaWildeLopez/opdracht5ronde1>

Opdracht 2

Padlet • blanca wilde lopez

Waarom formatief handelen?

<https://padlet.com/BlancaWildeLopez/opdracht2ronde1>

Opdracht 4

menti.com

Voting

<https://www.menti.com/z5omho19uf>

Opdracht 6

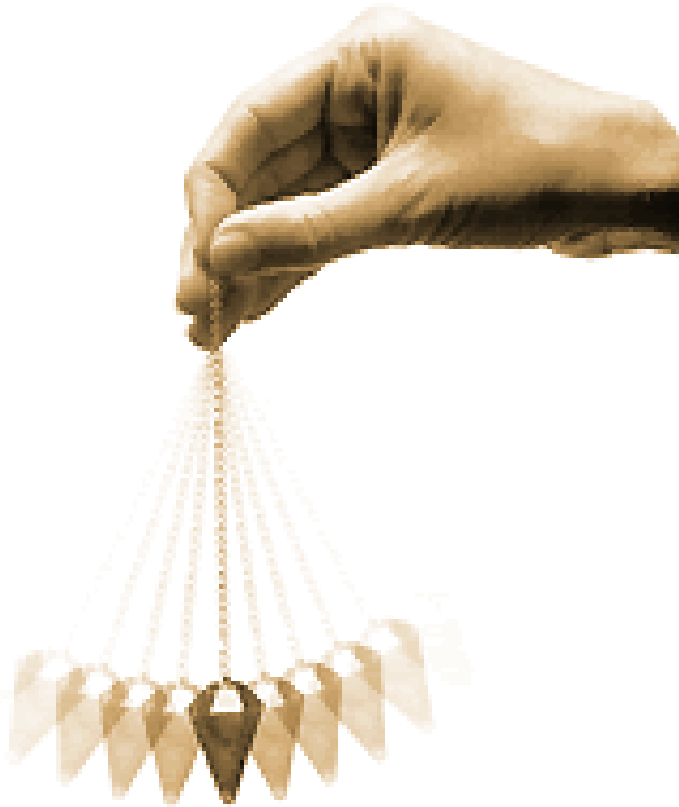
Padlet • blanca wilde lopez

Opdracht 6 Welke stap/stappen denk jij te kunnen zetten in het kader van de implementatie van FH?

<https://padlet.com/BlancaWildeLopez>

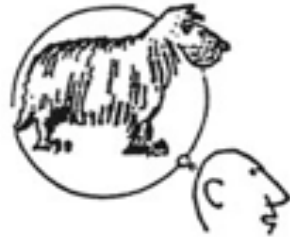
Stap 2. Leiding geven aan heroriëntatie

inhoud | samenwerking | organisatie | rollen

taal

gedrag

'O ja? Een grote hond?'

'Is het een langharige?'

'En welke kleur?'

'Wat een leuke hond, zeg!'

'Ik heb een hond gekocht'

'Nee, niet zo erg groot'

'Nee, een met korte haren'

'Zwart-wit gevlekt'

'Ja, hè'

Subjectief concept

Werkconcept

naar een
gemeenschappelijk
woordenboek

CONCEPT

- Wetenschappelijke inzichten
- Persoonlijke ervaringen
- Opvattingen (mensbeeld)
- Subjectieve concepten

vullen van de kennisbasis en gereedschapskist

Stap 3. Leiding geven aan het experiment

Spannendste fase!

**Terugval naar het oude is groot als ervaringen met formatief handelen
negatief zijn**

	Waar werken wij als school naar toe?	Waar staan we nu?	Hoe komen wij naar de gewenste situatie?
MT/teamleiders	1. verhelderen van de doelen en het bepalen van kwaliteitscriteria	2. realiseren van effectieve discussies en activiteiten die bewijs leveren voor voortgang	3. terugkoppeling organiseren gericht op de goede vervolgstappen
collega's		4. activeren van docenten als belangrijke informatiebronnen voor elkaar	
docenten		5. activeren van docenten in het stimuleren van eigenaarschap over het eigen leren en professionalisering	

Richt een lerend gezelschap van docenten én MT in

(Wiliam, 2016)

- richt dit lerende gezelschap in voor de duur van **2 jaar**
- benoem **10-12 leergierige collega's**
- verzeker dat er vanuit schoolleiding/MT ondersteuning is om:
 - maandelijks een bijeenkomst te organiseren van **75-120** minuten tijdens of na contact-c.q. lesuren
 - tussen bijeenkomsten **2 uur voor peer observatie in de les of andere samenwerkingsactiviteiten**
- zorg voor noodzakelijke ontheffingen van **beleidsactiviteiten of andere niet noodzakelijke activiteiten**
- focus op een **specifiek aspect** van formatief handelen
- ga deze implementeren, zorg bij keuze van het principe voor voldoende informatie over **context** waarin je implementatie wilt vormgeven

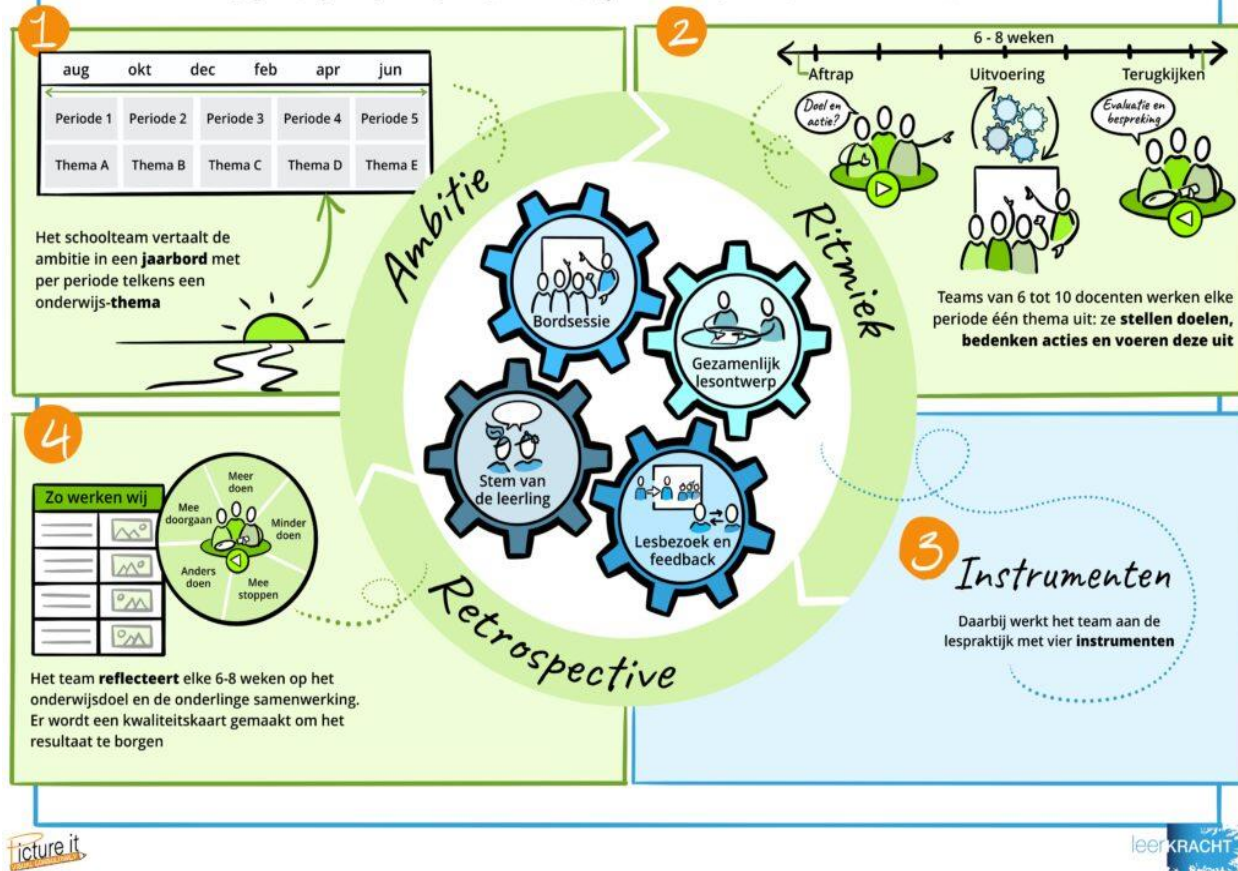
Henk Galenkamp en Jeannette Schut

Handboek professionele schoolcultuur

Focus op koers en gedrag

Instrumenten & randvoorwaarden

De leerKRACHT-aanpak Ervaringen Aan de slag ▾

Elke Dag Samen een Beetje Beter in ons onderwijs

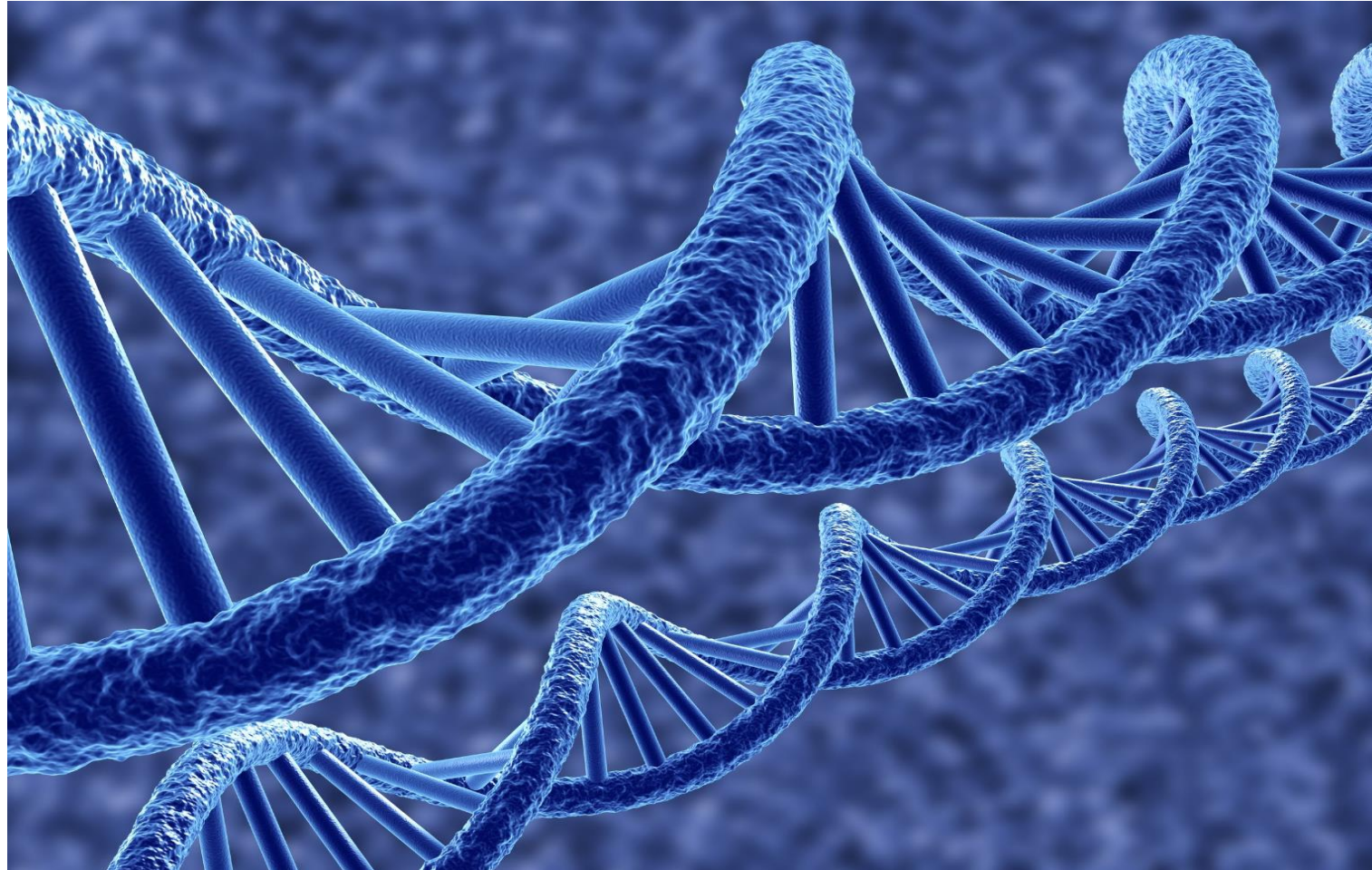
Vier successen

Stap 4. Leiding geven aan de herstructurering

Stap 5. Leiding geven aan de verankering

Actie schoolleiding:

1. Ga in gesprek.
2. Zorg voor perspectiefwisseling.
3. Onderzoek kansen.
4. Ruim microleed op.
5. Formuleer een ondergrens.
6. Organiseer een ervaring.
7. Geef vertrouwen.
8. Word zichtbaar.
9. Ontwerp kaders.
10. Schep condities.

Beoogd effect voor iedereen:

We ontwikkelen een collectief beeld van de huidige situatie.

We komen los van vastzittende beelden.

We beseffen wat er al is en stellen prioriteiten.

We mobiliseren energie door gedoe op te lossen.

We krijgen helder waar iedereen in het begin staat.

We zetten de stap van denken naar doen.

We versterken de motivatie om zelf mee te veranderen.

We ontwikkelen persoonlijk leiderschap.

We creëren een gezamenlijk beeld van eenheid in verscheidenheid.

We hebben genoeg tijd en middelen om te ontwikkelen.

DE VIJF STAPPEN OP EEN RIJ

1. benoem **microleed**, **ruim op** en **kijk waar je staat** (er moet eerst iets af voordat je naar iets nieuws toe gaat)
2. **heroriënteer** door het vanzelfsprekende van het bestaande ter discussie stellen (Waarom toetsen we zoals we dat nu doen?)
3. **schep condities** om te kunnen oefenen (met bijvoorbeeld Wijze lessen of Doorloopjes) waarbij succeservaringen de motivatie voeden
4. **herstructureer** waarbij de spanning tussen oud en nieuw afneemt
5. **veranker**: de verandering en collectief leren wordt een constante en beheersbare factor

TIJD OM AF TE SLUITEN....

SLOTBOODSCHAPPEN

- investeer in **kennisontwikkeling** als een van de belangrijkste voertuig voor succesvolle verandering, ook als schoolleider!
- **denk groot, werk klein**, start waar grote kans op succes is
- bij teveel twijfel of vragen **niks groots of ingrijpends** gaan doen
- houd ruimte voor **humor en relativering** en zie het als een **voortdurend spel** waarin je zit
- maar creëer vooral.....

*“We're always looking for the next big thing, when we should be doing the last big thing properly, which is **formative assessment**”*

Dylan Wiliam

Welke stap/stappen denk jij te kunnen zetten in het kader van implementatie van FH?

Blanca Wilde Lopez · minder dan een minuut

Workshop Implementatie Formatief Evalueren #1

Opdracht 1

Padlet · blanca wilde lopez

Ervaringen uit de praktijk

<https://padlet.com/BlancaWildeLopez/opdracht1implementatie1>

Opdracht 3

menti.com

Voting

Opdracht 5

Padlet · blanca wilde lopez

Opdracht 5 Workshop Implementatie

<https://padlet.com/BlancaWildeLopez/opdracht5ronde1>

Opdracht 2

Padlet · blanca wilde lopez

Waarom formatief handelen?

<https://padlet.com/BlancaWildeLopez>

Opdracht 4

menti.com

Voting

<https://www.menti.com/z5omho19>

Opdracht 6

Padlet · blanca wilde lopez

Opdracht 6 Welke stap/stappen denk jij te kunnen zetten in het kader van de implementatie van FH?

DANK!

Duurzame implementatie van onderwijsverbetering

door Rene Kneyber | nov 14, 2021 | Blog

A photograph showing several wooden human figures of various sizes on a dark blue surface. Some figures have speech bubbles above them, suggesting communication or discussion.

Formatief evalueren: wat, wanneer en hoe?

Formatief evalueren staat volop in de belangstelling. Er zijn dan ook al veel wetenschappelijke en praktijkgerichte publicaties over formatief evalueren verschenen. Eén ding komt in al deze vakliteratuur helder naar voren: formatief evalueren vraagt om een actieve inzet van zowel leraar als leerling. In dit thematisch overzicht richten we ons vooral op de rol van de leraar. Wat moeten leraren weten over formatief evalueren om het effectief in praktijk te kunnen brengen?

Formatief evalueren: evalueren om te leren

Steeds meer leraren en schoolleiders zijn geïnteresseerd in formatief evalueren en willen ermee aan de slag op hun school of doen dat inmiddels al. Toch heersen er in de praktijk nog wel onduidelijkheden over dit begrip. Er zijn verschillende benamingen in omloop, zoals formatief toetsen, handelen of lesgeven. Er leven ook misvattingen zoals bijvoorbeeld dat formatief evalueren zou gaan om een toets ("Vandaag krijg je een formatieve toets"). Of dat formatief evalueren automatisch zou samengaan met het afschaffen van schoolcijfers. De vraag is dus: wat is formatief evalueren dan wél?

[→ meer lezen](#)

De juiste informatie op het juiste moment

In het proces van formatief evalueren staan drie kernvragen centraal: waar werkt de leerling naar toe? Waar staat de leerling nu ten opzichte van de beoogde doelen? En welke actie is nodig om de leerling verder te helpen? Deze vragen helpen de leraar en de leerling om de benodigde informatie over het leerproces van de leerlingen te verzamelen. Op basis van deze informatie kunnen leraar en leerling hun strategie veranderen en aanpassen. [→ meer lezen](#)

De didactische gereedschapskist van de leraar

Bij formatieve evaluatie is de inzet van didactiek nodig om de juiste informatie te verzamelen over het leerproces van de leerlingen. Leraren kunnen met behulp van hun didactische gereedschapskist de informatie naar de oppervlakte halen die ze nodig hebben voor het bepalen van hun instructiestrategie. Hoe ziet dat er concreet uit?

[→ meer lezen](#)

Zie <https://www.nro.nl/sites/nro/files/media-files/Toetsing-als-kans-voor-leren-formatief-toetsen-en-evalueren.pdf>. voor de uitgebreide versie

<https://www.nro.nl/formatief-evalueren/>

Thema's › Toetsen en beoordelen › Formatief evalueren › Wat vraagt formatief evalueren van scholen en schoolteams?

Wat vraagt formatief evalueren van scholen en schoolteams?

Kiezen voor formatief evalueren betekent een omslag in het denken over onderwijs en toetsen. Dat vraagt dus nogal wat van leraren en schoolteams. Wat is er nodig op een school om de omslag van cijfergericht onderwijs naar leer- en beheersingsgericht onderwijs te kunnen maken?

Een lerende cultuur in de school

De implementatie van formatieve evaluatie op een school is niet makkelijk en vraagt om veel oefening en tijd. Het vraagt om een cultuur waarin het team bereid is tijd te nemen om de weg van een presteer-naar een leercultuur te bewandelen. Om deze beweging te maken is een lerende en professionele schoolcultuur nodig. Zo'n lerende cultuur heeft een aantal kernelementen, namelijk: gezamenlijk doelen stellen, gezamenlijk onderwijs ontwerpen, bij elkaar in de keuken kijken en intercollegiale consultatie. De methodiek van [Stichting Leerkracht](#) is een goed voorbeeld van deze lerende manier van werken. In deze methodiek werken teams van leraren volgens een vast ritme aan gestelde doelen en succescriteria. [Onderzoek](#) naar de [effecten van deze methodiek](#) laat zien dat deze wijze van samenwerken de schoolcultuur en het enthousiasme van het team versterkt, maar ook tijd nodig heeft om tot volle bloei te komen.

Terug

Formatief evalueren

Evalueren om te leren

De juiste informatie op het juiste ...

De didactische gereedschapskist v...

Formatieve evaluatie in het curric...

Wat vraagt formatief evalueren?

Effecten van formatief evalueren

Updates in je mail?

Meld je aan voor onze nieuwsbrief, geef